

Karolína Grunclová: Ženská spiritualita Mirandy Grayové zaměřená na celosvětové požehnání ženského lůna jako duchovní praxe New Age

Posudek oponentky diplomové práce

Diplomová práce Karolíny Grunclové si klade za cíl zmapovat ženskou spiritualitu spojenou s duchovní učitelkou Mirandou Grayovou (specificky s ohledem na její rituál požehnání lůna) a uvést ho do vztahu s „new age“. Metodologicky se jedná o kombinaci textové analýzy a meziročního zúčastněného pozorování na pěti obřadech designovaných Grayovou.

Z formálního hlediska je práce psaná středně vyspělou stylistikou (s občasnými kostrbatostmi, které ale nepřesahují únosnou mez), formátování bibliografie i poznámek pod čarou je celkem v pořádku. Autorce se ne vždy daří držet důsledný odstup od emického diskursu, nicméně nikdy nepřekročí hranici tak, aby se práce dala již považovat za vyznavačskou; inklinace k emickému diskursu je tak zjevně spíše otázkou vyspělosti odborné stylistiky. Použitých zdrojů, jak sekundárních, tak primárních, je velké množství; poznámkami pod čarou autorka rozhodně nešetřila. Po formální stránce tak práce splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Po metodologické stránce práce, jak jsem zmiňovala, kombinuje paní Grunclová dva přístupy: kvalitativní výzkum (či snad přesněji digitální antropologii, protože zúčastněná pozorování i rozhovor se odehrál online) a klasickou hermeneutiku. Metoda práce je čtenáři předložena nikoli komplexně, ale jistě uspokojivě. I po této stránce tedy považuji text za vyhovující nárokům kladeným na diplomovou práci.

Nyní tedy k obsahové stránce. Zvláštní pozornost je potřeba věnovat sekundárním zdrojům – paní Grunclová vychází především z klasického díla Woutera Hanegraaffa *New Age Religion and Western Culture*. Je to v mnoha ohledech chvályhodná volba, jelikož zvláště s ohledem na hloubkovou hermeneutiku současné alternativní spirituality zůstává Hanegraaff podle mého názoru stále nepřekonán. Slabou stránkou této volby je však stáří publikace (cca 28 let). Je samozřejmě možné držet se Hanegraaffovy terminologie *new age sensu stricto* vs. *new age sensu lato*, jak Karolína Grunclová činí, i přesto, že se odborný diskurs již od neproblematického používání výrazu „new age“ (respektive „hnutí nového věku“ v češtině) spíše odklonil (a z dobrých důvodů). Pro účely práce je však toto rozdělení funkční. Docela jinou otázkou je však např. otázka historického vývoje – zde by již bylo nutně třeba doplnit Hanegraaffa jiným textem, ideálně opravdu aktuálním, protože neučiníme-li to, zmizí z našeho historického exposé necelých třicet let vývoje alternativní spirituality (což je, vzhledem k nevelkému stáří této tradice, opravdu problém). V bibliografii práce se přitom nacházejí některé texty, které mohly v tomto smyslu posloužit k aktualizaci Hanegraaffa. Je škoda, že je autorka nevyužila, protože takto zůstávají některé části její práce markantně zastaralé.

Podobný problém s Hanegraaffovým klasickým dílem je i jeho pojetí základních rysů „new age“, které nijak výrazněji netematizuje fenomén „energie“. Zde se proto nachází druhý velký slabý bod práce. Z autorčiny vlastní práce, respektive z jejích kapitol, jež obsahují popisy meditací, požehnání a dalších praktik, přitom jasně plyne, jak obrovský klíčový význam koncept „energie“ v současné alternativní spiritualitě zaujímá – dokonce natolik klíčový, že jej někteří autoři považují dokonce za její ústřední doktrinální rys. V bibliografii práce se přitom opět nachází zdroje, ze kterých mohla autorka tuto jistou slabinu Hanegraaffových charakteristik postře hnout a práci o tento nesmírně důležitý rozměr věci doplnit.

Ve stejném duchu se pak nese i třetí výtká, a to je pojetí vztahu novopohanství a alternativní spirituality. Autorka se přiklání k Hanegraaffovu stanovisku, že novopohanství tvoří součást „new age *sensu lato*“, dokonce explicitně konstatuje, že tak činí vzdor jiným odborným stanoviskům (např. tomu mému), která tak nečiní. Na to má pochopitelně plné právo, ovšem je třeba chápat, že v současné době se jedná o stanovisko v badatelských kruzích (a ostatně i v emickém diskursu novopohanů samotných) výrazně menšinové (v emickém diskursu dokonce masivně odmítané) a proto (vzhledem ke svému zdroji) opět zastaralé. Ani to samo o sobě není problém, v takovémto případě by si však situace zaslouhovala rozsáhlejší reflexi než stručné nevysvětlené konstatování, ke kterému autorovi se autorka přiklání. Představovala bych si v tomto smyslu alespoň stručnou reflexi debaty o vztahu „new age“ a novopohanství, přehled argumentů pro a proti jejich identifikaci a citaci alespoň dvou-tří nejvýznamnějších jmen, která k této debatě přispěla. To vše zahrnuté v teoretické části práce. Řešení, které autorka zvolila (tedy odkázat se na autora, z něhož vycházím, a dále o věci nediskutovat), není vyloženě chybné; ubírá však přeci jen práci hloubku, kontext a aktuálnost. A to je škoda.

Nakonec argumentaci: práce v zásadě zvládá vést svého čtenáře, i s občasným zaškobrtnutím, na cestě od cílů práce k závěrům. Závěry samotné jsou pak solidní, věrohodné a slušně vyargumentované – a svou povahou vyváží slabiny textu zmiňované výše. Co víc, text obsahuje nejen popis, ale skutečnou a přesvědčivou analýzu vztahu Mirandy Grayové a „new age *sensu lato*“. Analýza podobného stříhu se v diplomových pracích častěji nezdaří než zdaří, pokud se k ní autor vůbec odhodlá: o to spíše je třeba tento aspekt textu vysoce ocenit. Co víc, primární materiál, jímž se autorka zabývá, není příliš důkladně religionisticky prostudovaný, práce se tak v některých bodech dotýká skutečného vědeckého přínosu. To jsou oba velmi pádné argumenty v autorčin prospěch. Jsem dokonce přesvědčena, že pokud by Karolína Grunclová (s přihlédnutím k mým výtkám) časem přepracovala práci na odbornou studii, mohl by z ní vzniknout přínosný text, který by rozhojnil badatelskou diskusi na téma ženských spiritualit a genderových aspektů současné alternativní spirituality.

Shrnu-li tedy závěrem, práce má své slabé i silné stránky. Z hlediska odborné stylistiky je vesměs průměrná (místy mírně podprůměrná), z hlediska formátování poznámkového aparátu uspokojivá. Volba sekundární literatury bez doplnění novějšími zdroji pak činí některé její teoretické základy poněkud zastaralými. To vše ale vyvažuje solidní argumentace, dobře zvolená a slušně zvládnutá metodologie, inovativní téma i ambiciózní a zdařilá analytická složka. Navrhuji tak kompromisní hodnocení *velmi dobře*.

Zuzana Kostíková